

ПОКОЇ ПАВЛОНІЇ

Головні персонажі:

Гендзі,
від народження до 12 років

Імператор Кіріцубо,
батько Гендзі

Наложниця Кіріцубо,
мати Гендзі

Нього Кокіден,
дочка Правого міністра, дружина імператора Кіріцубо

Принц-спадкоємець,
старший син імператора Кіріцубо й нього Кокіден

Принцеса Фудзіцубо,
наложниця імператора Кіріцубо, майбутня імператриця

Принц Хьобукьо,
брат принцеси Фудзіцубо

Лівий міністр,
тесть Гендзі

Аої,
дочка Лівого міністра, перша дружина Гендзі

Куродо-но сьосьо,
син Лівого міністра, брат Аої

Хтозна-коли серед численних нього й кої¹ — дружин і наложниць Імператора — була одна особа не вельми знатного роду, яка здобула собі його особливу прихильність.

¹ *Нього* — придворна дама третього (після імператриці) рангу, зазвичай принцеса або дочка міністра, яка могла стати імператрицею; *кої* — наложниця, придворна дама четвертого-п'ятого рангу, як правило, дочка придворного четвертого-шостого рангу.

Ті з них, що від самого початку, ставши на службу в Імператорському палаці, самовпевнено вважали себе гідними такої ласки, від заздросців зненавиділи її за таку зухвалість. А ще більше не могли заспокоїтися наложниці, що були однакового або нижчого від неї походження. Те, що вона зранку і ввечері прислужувала Імператору, їх вкрай драгувало, і це, напевне, накликало на неї стільки злості, що вона занедужала й усе частіше проводила дні в батьківському домі, та все одно, щораз більше жаліючи її, Імператор, незважаючи на людський осуд, так ласкаво з нею обходився, що міг би стати недобрим прикладом для майбутніх поколінь.

Найвищі вельможі й середня знать несхвально відводили погляди, бо така пристрасть їх приголомшила. Вони казали, що саме за подібних обставин у Морокосі¹ зчинявся розбрат і наставала руїна. А коли в країні поступово ширилося невдоволення і в пам'яті спливав випадок з Ян Гуйфей², наложниця багаторазово зазнавала кривди від своїх суперниць, але завдяки особливій доброті Імператора й далі приходила на службу у палац.

Її батька Дайнагона, старшого радника міністра, вже не було на цьому світі, однак мати, його головна дружина, господиня північних покоїв, особа благородного походження і старожитніх чеснот, з усіх сил старалася, щоб на будь-яких урочистостях у палаці її дочка не поступалася суперницям, що мали заможних, впливових батьків, але та, позбавлена надійної опори, все ж іноді почувалася безпорадною і самотньою.

Напевне, зв'язок наложниці з Імператором у попередньому житті був навдивовижу міцним, бо вона народила сина небаченої краси, справжню перлину. Імператор чекав з нетерпінням — коли ж нарешті? — зустрічі із сином, а коли того привезли до палацу, був вражений його рідкісною вродою.

¹ Стародавня японська назва Китаю.

² Ян Гуйфей — улюблена наложниця китайського імператора танської династії Сюаньцзуна (685—762), любов до якої, зокрема, стала причиною заворушення під проводом Ань Лушаня. На вимогу повстанців імператор був змушений її стратити. Коханню Ян Гуйфей і Сюаньцзуна присвячена поема «Вічний смуток» китайського поета Бо Цзюйі (772—846).

Першого сина Його Величності сина народила дочка Правого міністра, тож люди не сумнівалися, що свого часу той стане принцом-спадкоємцем. Та оскільки з новонародженим його не можна було й порівнювати, то Імператор, як і дотепер, ставився до старшого сина доброзичливо, а от молодшого сприймав як свій найдорожчий скарб.

Від самого початку наложниця посідала досить високе становище в палаці й не мала б постійно прислужувати Імператору, але той намагався бути завжди з нею — першою викликав до себе на звичні музичні розваги або інші мистецькі урочистості, а інколи нізащо не відпускав її від себе й після ночі, проведеної разом у своєму покої, і тим самим, природно, виставляв її в ролі особи низького звання. Та коли вона народила сина, його ставлення до неї настільки різко змінилося, що мати першого сина, дочка Правого міністра, засумнівалася: а чи не станеться так, що не її сина призначать принцом-спадкоємцем? Докори цієї дружини, нього Кокіден¹, сильно непокоїли Імператора, бо він не був байдужим до матері своїх дочок, яка з'явилась у палаці раніше за всіх наложниць.

Хоча улюблена наложниця перебувала під щедрою опікою Імператора, багато хто принижував її і прискіпувався з будь-якого приводу, тож вона, квола й безпорадна, з гіркотою в душі зізнавалася собі, що його прихильність швидше принесла їй горе, ніж радість. Жила вона в покої Кіріцубо². Імператор потрапляв туди, минаючи покої інших наложниць, що, природно, дратувало їх. І коли вона прямувала до нього — а це траплялося також нерідко, — то тут, то там — на перекидних містках і переходах — вони вчиняли такі неподобства, що подоли помічниць, які супроводжували її туди й назад, бували забрудненими. А бувало не раз і так, що, змовившись, вони знущалися з неї, замикаючи її з обох боків в єдиному коридорі, яким вона могла дістатися до Імператора³.

¹ Наложниця жила в покої Кокіден.

² *Кіріцубо* (офіційна назва цих покоїв — Сігейса) — покої павлонії. В садку біля покоїв наложниці росла павлонія.

³ Покої імператора були досить далеко від її покоїв, на протилежному боці палацу.

Коли молодший син досяг трирічного віку¹, Імператор наказав справити для нього церемонію одягання хакама² так само пишно, як для старшого сина, використовуючи запаси палацової скарбниці та рисових комор. І цього разу було чимало лихослів'я, та, підростаючи, хлопець ставав таким навдивовижу гарним і добрим, що заздрісники мимоволі вгамувалися. А досвідчені люди, що збагнули суть речей, неймовірно дивувалися: «Невже в цьому світі могла народитися така досконала людина?»

Влітку того ж року наложниця-мати з покоїв Кіріцубо, почуваячись трохи слабою, збиралася поїхати до батьківського дому, але Імператор ніяк на це не погоджувався. Оскільки він уже звик, що останнім часом вона постійно нездужала, то повторював: «Спробуй побути ще трохи, може...». Однак її здоров'я щоразу підупадало, й через якихось п'ять-шість днів вона зовсім ослабла, тож її мати слізно впросила його відпустити дочку. І навіть цього разу, побоюючись незаслужених образ від суперниць, вона вирішила поїхати додому потай, сама, залишивши сина в палаці.

Усе на світі має кінець, тож Імператор більше її не затримував, але невимовно жалів, що навіть не може провести її хоч би очима. Вона, ще недавно така чарівно-прекрасна, тепер страшенно схудла на обличчі й, глибоко засмучена, ледь ворушила губами, але нічого не могла сказати. Дивлячись, як вона, напівжива-напівмертва, насилу уривчасто дихає, він, не думаючи ні про минуле, ні про майбутнє, крізь сльози безперестанку присягався у любові, але відповіді не почув. Її погляд так потьмянів, а тіло на постелі настільки обм'якло, що Імператор занепокоївся: а що ж буде далі? І навіть коли вже розпорядився прислати для неї ручну двоколісну карету, все одно залишався з нею в покої, не бажаючи відпускати її додому.

«Хіба ми не обіцяли одне одному, що вирушимо разом в останню дорогу? Ти не можеш піти й залишити мене самого», — казав Імператор.

¹ За східним звичаєм у вік дитини повністю зараховувався рік народження, незалежно від дня народження.

² Хакама — шаровари.